

PEDAGOGISK FAGPLAN/ VIRKSOMHETSPLAN FOR SMEDHUSÅSEN BARNEHAGE SA

2025-2026

SMEDHUSÅSEN

BARNEHAGE

Vi skaper magiske øyeblikk!

INNHold:

❖ Innledning og grunnlag for dokumentet Pedagogisk fagplan	s. 4
❖ Visjon	s. 5
❖ Grunnsyn	s. 5
❖ Vår profil	s. 6
❖ Våre verdier	s. 7
❖ Pedagogisk plattform	s. 7
❖ Barnehageloven	s. 8
❖ Rammeplan	s. 9
❖ Årsplan	s. 11
❖ Våre satsningsområder	s. 12
❖ Lek	s. 13
❖ Danning og sosial kompetanse	s. 15
❖ Naturopplevelser	s. 17
❖ Personalutvikling	s. 18
❖ Fremme et godt psykososialt miljø	s. 19
❖ Barns medvirkning	s. 21
❖ Foreldresamarbeid	s. 24
❖ Progresjonsplan	s. 25
❖ Sosial og emosjonell utvikling	s. 40
❖ Språklig utvikling	s. 42
❖ Motorisk utvikling	s. 44
❖ Mobbeloven og strategiplan	s. 46
❖ Trygghetssirkelen	s. 47
❖ HMS/ Arbeidsmiljø	s. 48
❖ Bærekraftig utvikling	s. 50
❖ Faglige arbeidsmetoder	s. 51
❖ Organisasjonen vår	s. 53

❖ Organisasjonskart	s. 55
❖ Fakta om Smedhusåsen Barnehage	s. 57
❖ Kontaktinformasjon	s. 58
❖ Kilder	s. 59

INNLEDNING OG

GRUNNLAG FOR DOKUMENTET

PEDAGOGISK FAGPLAN

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet, som skal gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med Barnehageloven, Rammeplanen, Barnekonvensjonen og Grunnloven. I tillegg til de gitte styringsrammer, har vi i Smedhusåsen barnehage utarbeidet planer for hva vi ønsker å vektlegge i arbeidet med barna. I tillegg gir vi også et innblikk i hvordan vi organiserer og strukturerer barnehagen vår.

For å få en bedre oversikt og innblikk i alle arbeidsmetoder, refleksjoner og tanker som ligger til grunn for valgene vi tar rundt driften av vår barnehage, så har vi samlet alt i dette dokumentet. Vi har også valgt å implementere Virksomhetsplanen i dette dokumentet, siden det er noen av områdene som vil «overlappe» hverandre.

Dokumentet «Pedagogisk fagplan og Virksomhetsplan» er planlagt for å kunne være et dynamisk dokument, og revideres årlig.

Vi håper du får et godt innblikk i og forståelse for hvorfor vi velger å jobbe som vi gjør, og bakgrunn for valgene vi tar. Vi ønsker at det skal komme godt frem at vi er opptatt av å verne om barns rett til lek og at barndommen har en egen verdi.

❖ VISJON

Hos oss skal barn få være barn - alltid!

❖ GRUNNSYN

I Smedhusåsen barnehage tilrettelegger vi for allsidig utvikling gjennom et trygt miljø, lek, vennskap og humor.

❖ VÅR PROFIL

Barndommens egenverdi.

Hvis det er én enkelt faktor som definerer barndommen mer enn noe annet, så er det leken. I Smedhusåsen barnehage skal barn få være barn, på sine premisser. Derfor skal leken, og det som er til barnas beste, gjennomsyre arbeidet og vårt syn på barn.

«Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv». (Fra kapittel 1 i Rammeplanen)

❖ VÅRE VERDIER

- Ærlighet
- Positivitet
- Respekt
- Lojalitet
- Raushet og toleranse

❖ PEDAGOGISK PLATTFORM

Vi har fokus på allsidighet, progresjon og utvikling.

Med allsidighet mener vi å vektlegge alle fagområdene i alle typer situasjoner og aktiviteter, samtidig som utvikling og progresjon blir prioritert i arbeidet vårt. Hos oss skal barna få varierte opplevelser sammen med kompetente og trygge ansatte.

I vår barnehage skal barn få være barn og vi skal møte dem på deres utviklingsnivå. Vi skal vise omsorg for enkeltbarnet, samtidig som vi sørger for at hvert enkelt barn i gruppa blir sett og hørt. Vi setter inn ekstra personale i tilvenningsperioden i august.

Vi er opptatt av at det skal være kvalitet i jobben vi utfører og tilbudet vi gir. Målet vårt er hele tiden å være best mulig og jobbe for å utvikle oss videre, både som enkeltpersoner og som organisasjon.

Vi kan blant annet tilby følgende:

- Åpningstider; kl. 06.30 – 17.00 (Unntak: Se «Fakta om Smedhusåsen barnehage»)
- Det serveres lunsj og fruktmåltid. Frokost spises enten hjemme, eller man tar med matpakke.
- Høy pedagogtetthet (over 50%) og et kompetent personale (alle som var fast ansatte assistenter hos oss i 2017, utdannet seg til Barne- og ungd. arbeider. De fikk fagbrevet sitt høsten 2018)
- Foreldremøte for nye foreldre
- Foreldremøter med faglig innhold, presentert av de ansatte
- Besøkskveld for potensielle nye søkere på våren.
- Foreldresamtaler
- Kommunikasjonsverktøyet MyKid
- Arrangementer (For eksempel: Besteforeldrefest, Høstfest og Sommerfest med avslutning for de eldste barna)

➔ I Smedhusåsen Barnehage skal det være trygt og godt å være for både barn og ansatte.

BARNEHAGELOVEN

Barnehageloven er de øverste juridiske rettsreglene som barnehagene i Norge styres etter. Dagens barnehagelov ble vedtatt 17. juni 2005 og gjelder fra og med 1. januar 2006, med revidert utgave 2021. Loven gjelder uavhengig av hvem som eier den enkelte barnehage, og uavhengig av barnehagens struktur eller størrelse.

§ 1 Formål

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

§ 2 Barnehagens innhold

«Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet. Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter. Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur. Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter. Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Departementet fastsetter nærmere regler om barnehagens innhold og oppgaver (rammeplan) ved forskrift.

Barnehagens eier kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.

Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.»

❖ RAMMEPLAN

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet, som skal gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Rammeplanen skal fungere som et pedagogisk verktøy for alle i barnehagen. Målet med rammeplanen er å gi en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnehagens innhold skal bygge på et helhetlig læringssyn, hvor omsorg, lek, læring og dannelse er sentrale deler. Rammeplanen består av syv fagområder og gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder. De skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse.

- **De syv fagområdene er:**

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Disse fagområdene er i stor grad de samme som barna vil møte senere som fag i skolen. Vår oppgave er å presentere fagområdene for barna i hverdagen, skape en interesse og motivasjon for å ville lære mer senere.

Vi skal bruke de som en rød tråd i det pedagogiske arbeidet, med leken som utgangspunkt. Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes.

«Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng». (Rammeplanen, kap.1).

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.» (Rammeplanen, kap.9)

«Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag.» (Rammeplanen, kap.9)

For å støtte barnehagenes arbeid med rammeplanen er det også utarbeidet en serie temahefter som er ment som inspirasjon og grunnlag for refleksjon i arbeidet med ulike temaer knyttet til barnehagens innhold og oppgaver.

<https://www.udir.no/rammeplan>

❖ ÅRSPLAN

Retningslinjer for barnehagens drift finnes i Barnehageloven. Vi er pålagt å utarbeide en årsplan som bygger på rammeplanen. En årsplan er et arbeidsredskap for personalet og informasjon til foreldre om hva vi vektlegger i forhold til arbeidet med barna i barnehagen.

«Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.» §2 Barnehageloven.

Årsplanen omtales også i Rammeplanen; *«Barnehagen skal utarbeide en årsplan.»* (Rammeplanen, kap.7)

«Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.» (Rammeplanen, kap.7)

«Styreren skal lede prosessen med å utarbeide årsplanen. Årsplanen skal fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg. Årsplanen skal vise hvordan barnehagen vil arbeide for å omsette rammeplanens formål og innhold og barnehageeierens lokale tilpasninger til pedagogisk praksis. Årsplanen skal blant annet vise hvordan barnehagen arbeider med omsorg, lek, danning og læring. Her må også progresjon tydeliggjøres. Det skal synliggjøres hvordan barns og foreldres medvirkning bringes inn i planleggingsarbeidet og hvordan barnehagen vurderer sitt pedagogiske arbeid. Det skal også fremkomme hvordan barnehagen arbeider med tilvenning av nye barn og ivaretar samarbeid og sammenheng med skolen.» (Rammeplanen, kap.7)

ÅRSPLAN 2025-2026

❖ VÅRE SATSNINGSOMRÅDER

LEK

- Første trinnet i barnets personlighetsutvikling
- Barnas uttrykksform
- Danner grunnlaget for erfaring og samspill
- Danner vennskap og relasjoner
- Lekemiljøer

DANNING OG SOSIAL KOMPETANSE

- Empati
- Holdninger og verdier
- Barns medvirkning
- Psykisk helse
- Omsorg og læring
- Grensesetting

NATUROPPLEVELSER

- Kjennskap til nærmiljøet
- Få erfaringer med naturen under de ulike årstidene
- Bruk av både uteområdet i barnehagen og nærområdet
- Fysisk aktivitet og motoriske utfordringer tilrettelagt ut ifra alder- og modningstrinn
- Opplevelser i naturen året rundt

PERSONALUTVIKLING

- Barnehagens største ressurs
- Skal opptre som gode rollemodeller
- Skal vise ansvarsbevissthet i sine handlinger
- Ha fokus på tydelig kommunikasjon og godt samarbeid
- Bygge trygge og gode relasjoner
- Innhente nødvendig kunnskap og stole på sin fagautonomi
- Ta valg som er psykisk helsefremmede for barna og kollegaer

LEK

«Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur.» (Rammeplanen, kap.3)

Barnehagen skal først og fremst være en lekearena, da leken er barnas viktigste aktivitet og virksomhet. Leken er barnas uttrykksform og skjer helt spontant utfra egne ønsker og behov. Ansatte må skape rom for lek og selv være i lekende samspill med barna. Når ansatte er aktive i leken, inspireres de til å bli i, fordype seg i, og utvikle leken. Barnas lekekompetanse avhenger av at de ansatte er engasjerte i, støttende og nysgjerrige på leken. Barna erfarer, opplever og utforsker gjennom leken, og kan også bearbeide ulike opplevelser. De leker for å more seg og ha det gøy, for fornøynelsens og spenningens skyld. De gjør det fordi det er lystbetont og fordi det er meningsfullt å være en del av et fellesskap hvor man har de samme forutsetningene. «Late-som-lek» er en naturlig del av barns lekerepertoar, hvor de imiterer andre og erfaringene de har fått fra omgivelsene. Barn går sjeldent tom for lekerepertoar, men er avhengige av at ansatte legger til rette for gode lekemiljøer og innbydende/spennende lekemateriell.

Vi har de seneste årene vært i en kontinuerlig utvikling når det gjelder å skape inspirerende lekemiljøer for barn og ansatte. Vi tilbyr i større grad udefinerte materialer i leken (klosser, planker, rør osv.) slik at barna kan bli inspirerte til å skape egne lekemiljøer. Dette gjør noe med måten vi leker på, og barna utfordres til å bruke egen kreativitet og fantasi.

I et «leke-fellesskap» dannes vennskap og relasjoner. Å få en venn, og det å være en venn er noe av det viktigste i et barns liv. Å få delta i lek og få venner er grunnlaget for barns trivsel og meningsskaping i barnehagen. I samhandling med hverandre legges grunnlaget for læring og sosial kompetanse. Å være venner er å møtes i et forhold, hvor den enkelte opplever seg som godtatt og verdsatt for akkurat den man er. Venner oppsøker hverandre målrettet, viser glede ved å være sammen, og de omtaler hverandre som venner. Også de yngste barna har sterke vennskapsbånd. Det å ha noen å tulle og tøyse med, være uenig med og bli venner igjen, og noen å dele hemmeligheter med, oppleves meningsfullt.

Samtidig er det ikke slik at alle alltid har noen å leke med. Det er også greit. Mange finner glede i å leke for seg selv, og det kommer mye godt ut av å kunne være selvstendig i lek alene. Samtidig er det vårt ansvar å følge med på om dette er frivillig fra barnets side, eller om det ikke får innpass i lek. Vi må også påse at barnet ikke leker for seg selv hele tiden, for da kan det være andre utfordringer som ligger til grunn. Kanskje trenger barnet hjelp til å komme inn i lek med andre barn? Da er det vårt ansvar å oppdage og følge opp dette.

Barn leker for å more seg og ha det gøy, for fornøynsens og spenningens skyld. De gjør det fordi det er lystbetont, og fordi det er hyggelig å tilbringe tid sammen med andre barn. De elsker å late som, og det er kun barn som mestrer dette på en naturlig måte. Leken er for barna tilfredsstillende i seg selv, og er en aktivitet for aktivitetens skyld. Det er de ansatte som må tilrettelegge for lek, både ved at det settes av nok tid, men også at det skapes trygge og gode rammer. Det vil blant annet si at vi prioriterer leken fremfor voksenstyrte aktiviteter – ikke alltid, men oftest. Dette gjør vi fordi vi er kritiske til hva som skal være tidstyver i vår hverdag, som også tar fokuset vekk fra leken.

Vi må gi barna anledning til å være i fri og variert lek der de får prøve ut erfaringer, lære samspill, utforske roller og utvikle språket. Vi skal inspirere til fantasi, skaperglede og utfoldelse. Det kreves oppfinnsomhet å leke i lang tid, men barna går sjelden tom for lekerepertoar. De ansattes rolle er å tilrettelegge omgivelsene og det fysiske miljøet med rom, inventar og materiell, som lokker til lek. Vi må sikre at alle barn får gode erfaringer og en opplevelse av å mestre samspillet med andre barn i lek. «*Personalet skal fremme et inkluderende miljø der alle barn kan delta i lek og erfare glede i lek.*» (Rammeplanen, kap.3). Det er de ansatte som må tilrettelegge for lek, både ved at det settes av nok tid og at det skapes trygge, gode rammer. De ansatte skal være både psykisk og fysisk tilstedeværende, slik at barna opplever støtte og oppmuntring, samtidig som de blir sett og hørt.

Lekemiljøene skal være tilrettelagt slik at de bidrar til å være psykisk helsefremmende. Det bør være lekemiljøer der ting ikke er skrudd fast i veggen, men kan flyttes på, skyves til siden, tas med rundt, settes sentralt, pakkes bort og trilles

frem. Rommet bør være fleksibelt innredet, slik at vi skaper et rom som er tilpasset barnas lek og ikke motsatt. Det gir blant annet barna mulighet til å tenke selv, samarbeide, vurdere ulike løsninger, teste dem ut, forkaste og prøve på nytt. Dette påvirker også de ansattes rolle i møtet med barns lek. Vi ansatte skal også inspirere til fantasi, skaperglede og utfoldelse. Vi har blitt mer bevisste på at det er viktigere å ha store mengder av de ulike lekematerialene, slik at flere barn kan leke sammen. Dette er med på å innby til mer inkluderende lek.

❖ DANNING OG SOSIAL KOMPETANSE

«Barnehagens skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling, jf. Barnehaageloven §1». (Rammeplanen kapittel 5).

«Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.» (Rammeplanen kapittel 3).

«Gjennom samspill, dialog, lek og utforsking skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer.» (Rammeplanen kapittel 3).

Danning er en prosess som handler om å utvikle evnen til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning skjer hele tiden og hver dag. Den ansattes rolle er å være en god samtalepartner, veileder og tilstedeværende for barna slik at deres evne til refleksjon og selvfølelse er styrket.

«Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.» (Rammeplanen kapittel 1).

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.» (Lov om barnehager §1).

Vi dannes i møte med andre. Gjennom danning overføres verdier, normer, tanker og handlings- og uttrykksmåter. Barna trenger hjelp gjennom hverdagen i barnehagen, i form av støtte og oppmuntring fra ansatte i ulike samspill og relasjoner. Barna skal få erfare at det finnes ulike måter å håndtere følelser og opplevelser på, med støtte fra ansatte. Det er ansattes oppgave å vise barna at alle barnas følelser mottas med omsorg, lydhørhet, handlingskompetanse og tilrettelegging i forhold til barnas alder. Slik at de blir styrket i møte med andre mennesker. Her spiller empati en viktig rolle. Empati gjør barna bedre i stand til å kommunisere med, vise omsorg for og hjelpe hverandre. De ansatte skal møte barna med empati slik at de får muligheten til å utvikle egen empati.

Barn trenger veiledning og støtte også når det gjelder å tilegne seg holdninger og verdier. For å arbeide med dette, må hver enkelt i personalgruppa være bevisst sin rolle som forbilde.

Barna skal møte ansatte som observerer, lytter, forstår, respekterer, hjelper, trøster, støtter og veileder barna når barna har behov for det. Personalet skal veilede barna, og være tydelige og trygge ansatte som også setter grenser. Barna trenger forutsigbarhet og tydelige rammer å forholde seg til. De ansatte legger til rette for at alle skal få oppleve trivsel, og å bli inkludert i fellesskapet. Personalet må være engasjerte og tilstedeværende, slik at barna skal kunne stole på oss. Dette bidrar til å skape tillit, og styrker voksen/barn- relasjonen.

De ansatte må tilrettelegge for medvirkning etter barnas alder, erfaringer og behov. Vi må observere og følge barnas uttrykk og behov, samt oppmuntre barna til å gi uttrykk for sine tanker og meninger. På denne måten kan vi ta barnas meninger med i vår planlegging av hverdagen. Personalet legger til rette for stimulerende miljøer som gir barna lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnas undring, innspill, initiativ, kreativitet og læringslyst må ansatte følge opp, og gjennom leken kommer læringen.

Barn gir oss ansatte både verbale og non- verbale uttrykk for hvordan de har det i sin hverdag. Derfor er det viktig for ansatte å oppmuntre barna aktivt til å gi uttrykk for sine tanker og meninger. På denne måten kan vi, så langt det er mulig, ta barnas tanker og meninger med i vår planlegging av barnehagehverdagen.

«Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.» (Rammeplanen, kap.3)

«Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverdi og forebygge krenkelser og mobbing.» (Rammeplanen, kap.1)

Livskvalitet handler om det som gir livet verdi og mening. Alt som bidrar til gode følelser, gir økt livskvalitet og kan styrke den psykiske helsen. Det er viktig å kjenne på alle følelser. Barn trenger å bli sett, hørt og tatt vare på av oss ansatte for å opprettholde en god psykisk helse.

❖ NATUROPPLEVELSER

Uteliv er en stor del av barnets hverdag i barnehagen. «Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.» (Rammeplanen, kap.9).

Vi er så heldige å ha en flott natur rett i nærheten av barnehagen, som egner seg ypperlig til både lek og utforsking. På barnehagens uteområde har vi et bygg, et lite hus, med innlagt varme. I tillegg har vi en egen trelavvo som er forbeholdt utegruppa, i gangavstand fra barnehagen. Vi ønsker at barna, det siste året de går i barnehagen, skal få oppleve noe som bare de er en del av. «I år er det jeg som er eldst, og som får være en del av utegruppa og gå mye på tur til lavvoen». Da blir det en progresjon i forhold til alder, og hva barna presenteres for, fra de er de yngste til å være eldst i barnehagen. Vi er heldige og har flere steder vi kan oppholde oss, gå til og undre oss over alt som naturen har å by på. Barna skal også få lære og ta del i bærekraftig bruk av naturen, om hvordan vi tar vare på, behandler naturen med respekt, undrer oss og bruker naturen som leke- og oppholdsarena. Vi besøker, og er godt kjent med nærmiljøet og nærliggende turplasser rundt barnehagen.

Naturopplevelser utenfor barnehagens gjerde er med på å berike og skape variasjon i barnas lek. Naturen som lekeplass gir fantasien fritt spillerom og naturmateriell blir fullverdig lekeutstyr. Personalet i barnehagen har ansvar for tilrettelegging av fysisk aktivitet slik at barna får motoriske utfordringer og positive mestringsopplevelser utfra sin alder. «Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme

barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling.»

(Rammeplanen, kap.1)

Skog og mark med ulendt terreng, gir næring til fysisk utfoldelse på en naturlig måte. Vi ønsker også å ruste barna til å takle ulikt vær gjennom de fire årstidene.

«Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt.»

(Rammeplanen kap. 9).

❖ PERSONALUTVIKLING

Den største ressursen vi har i barnehagen er oss ansatte. Vi ansatte er barnas rollemodeller i alt vi foretar oss, og mye av barnas dannelse skjer i barnehagen, i spill med oss og de jevnaldrende. Ansvarsbevissthet i form av begrunnede handlinger, godt samarbeid og tydelig, respektfull kommunikasjon er essensielt. Vår viktigste jobb er å gi trygghet og omsorg til barna. Relasjonskompetanse er også avgjørende for kvaliteten på arbeidet som utføres. Tillit og trygghet til de ansatte, både fra barnas og foreldrenes side, er nødvendig for å kunne bygge gode relasjoner.

I Smedhusåsen barnehage skal vi alle ta ansvar for å utføre jobben vår med barnas beste i fokus. Det innebærer at vi skaffer oss den informasjonen og kunnskapen vi til enhver tid trenger. Vi vektlegger pedagogenes fagautonomi, og på bakgrunn av kompetanse og kunnskap tar vi gode og psykisk helsefremmede valg som kommer barna til gode. Ytter vi ansatte vårt beste og opplever trivsel på jobben, påvirker dette barna på en positiv måte. Dette er noe vi kontinuerlig jobber med på møter og planleggingsdager, samt gjennom sosiale sammenkomster og årlige personalturer. Den største ressursen vi har i barnehagen er oss ansatte. Det er derfor viktig å investere i ansattes mulighet til personlig utvikling. Det tilbys kurs og faglig oppdatering, i tillegg til at vi er bevisste på hva vi ønsker å vektlegge på personalmøter og planleggingsdager. Refleksjon og evaluering står sentralt i alt vi foretar oss, og målet er å stadig bli en bedre utgave av oss selv, både som enkeltindivider og som organisasjon. Dette bidrar til høyere kompetanse og faglig bevissthet blant personalet. For oss handler det om å arbeide målbevisst i et langsiktig perspektiv. Vi ansatte er i stor grad med på dannelsen av barna, og våre handlinger og ord skal derfor være nøye gjennomtenkt og begrunnet. Vi har stort fokus på arbeidet med holdninger og verdier i personalgruppa, hvor det å ta barna på alvor står sentralt.

❖ FREMME ET GODT PSYKOSOSIALT

MILJØ

*«Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.»
(Rammeplanen, s. 11)*

Livskvalitet handler om det som gir livet verdi og mening. Gjennom lek, vennskap, trygghet, omsorg, glede og sorg, skal barna møte ansatte som trygge rollemodeller. Ansatte skal også oppfordre til nysgjerrighet og undring. Det handler om hvordan ansatte må jobbe, sammen med barna for at de skal vokse opp og bli selvstendige gode mennesker som har det godt med seg selv

og i samspill med andre.

Det er viktig å la barna få lov til å kjenne på alle typer følelser, som f.eks. sinne, glede og frustrasjon. Vi ansatte må akseptere alle barnets følelser. Barn trenger å bli sett, hørt og tatt vare på av ansatte for å opprettholde en god psykisk helse.

Å være en psykisk helsefremmende barnehage er en kontinuerlig prosess. Det har gitt og gir ansatte både innsikt og kunnskap som kommer barna til gode. Det er derfor både naturlig og en selvfølge for ansatte å gjennomføre dette i våre arbeidsmetoder.

Høsten 2024 ble barnehagen en del av Stine Sofie Barnehagepakke. Dette er et pedagogisk verktøy som skal lære barna hva vold og overgrep er. Barna får kunnskap om hva som er lov og ikke lov å gjøre med barn i samhandling med voksne, ungdommer og andre barn. De får også vite hvor de kan søke hjelp, og utvikler ferdigheter til å kunne beskytte seg selv. To ansatte og styrer har fått opplæring i hvordan man identifiserer og håndterer situasjoner der barn er utsatt for omsorgssvikt, inkludert rus, vold, samt fysiske, psykiske og seksuelle overgrep. Utsatte barn skal få muligheten til å si ifra til, og dele sine opplevelser med en trygg voksen. I tillegg skal ansatte styrkes i å våge å se, handle og støtte barna på en god måte.

For å sikre at alle ansatte har nødvendig kompetanse, bygger vi en felles kunnskapsbank og styrker handlingskompetansen i personalet. Vi legger vekt på støtte og veiledning i relevante faglige situasjoner.

Derfor jobber vi aktivt med temaet på personalmøter og plandager, slik at alle får den samme kunnskapen og tryggheten til å handle når det trengs.

Våren 2019 ble vi anerkjent som en helsefremmende barnehage av Østfold fylkeskommune.

Psykisk helse handler om følelser og atferd, og påvirker i stor grad barnets utvikling og læring. Psykisk helse sees først og fremst i sammenheng med det relasjonelle, hvor kvaliteten på relasjonen mellom barn- voksen er avgjørende. Det fordrer god relasjonskompetanse fra de ansatte, og det å se det enkelte barnet på deres premisser og tilpasse egen atferd ut ifra dette.

«Å utvikle en sunn psykisk helse er en relasjonell prosess.» (Braarud, 2012).

Måltrettet arbeid med tilvenning og inndeling av barn i mindre grupper trekkes frem som viktige elementer blant barnehagepersonalet. Det er vesentlig at de ansatte innehar flere perspektiver i arbeidet med barn, da det psykologiske er vel så viktig som det pedagogiske.

Braarud (2012) definerer psykisk helse blant små barn på følgende måte: «*Barns kapasitet til å oppleve, regulere og uttrykke følelser, utvikle nære og trygge relasjoner og utforske omgivelsene og lære.*»

Barnets utvikling og psykiske helse påvirkes av hvordan barnet blir møtt, ivaretatt og på hvilken måte relasjonene til andre knyttes.

Arne Holtes syv psykiske helserettigheter

Vi legger disse psykiske rettighetene til grunn i vårt arbeid med barna i barnehagen.

Alle har en rett til en følelse av:

- **Identitet og selvrespekt:** Følelsen av at du er noen og at du er noe verdt.
- **Mening i livet:** Følelsen av at du er del av noe som er større enn deg selv, at det er noen som trenger deg. Det kan være familien, venner, barnehagen, skolen, nabolaget, jobben, eller en organisasjon. Du kan også hente denne følelsen fra religion eller filosofi.
- **Mestring:** Følelsen av at du duger til noe, at det er et eller annet du får til. Det er nesten det samme hva det er, bare det er noe.
- **Tilhørighet:** Følelsen av at du hører til noen, at du hører hjemme et sted.
- **Trygghet:** Følelsen av at du kan tenke, føle og utfolde deg uten å være redd. Kanskje ikke alltid, men som oftest.
- **Deltakelse og involvering:** Følelsen av at det faktisk spiller en rolle for noen andre hva du gjør eller ikke gjør.
- **Felleskap:** Følelsen av at du har noen som du kan dele tanker, følelser og erfaringer med, noen som kjenner deg, som bryr seg om deg og som du vet at vil passe på en når det trengs. Du er ikke alene.

BARNES MEDVIRKNING

Barns rett til medvirkning ble innlemmet i Barnehageloven i 2005 og året etter kom utdypningen av temaet i Rammeplanen. Det er mye som har forandret seg i synet på barn de siste årene, og etter en revidering av Barnehageloven i 2020 ble barnets beste ble tatt med i denne paragrafen. I Rammeplan for barnehager fra 2017 har barns medvirkning fått et eget kapittel (kapittel 4).

Barnehageloven § 3. Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste

«Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder dem selv.

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.»

Barnekonvensjonens artikkel 3,1: *«Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.»*

Barnekonvensjonens artikkel 31,1: *«Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.»*

Barns medvirkning er så viktig, at det ble innlemmet i Norges grunnlov i 2014:

Grunnlovens § 104:

«Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.

Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Barn har rett til vern om sin personlige integritet. Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.»

Medvirkning handler om at barn skal ha rett til å delta i et fellesskap på egne premisser. Hvor omfattende medvirkningen vil være, og hvordan retten til medvirkning praktiseres, vil være avhengig av barnas alder, modenhet og

funksjonsnivå. Vi må samtidig være bevisste på at barna ikke blir gitt et ansvar de ikke er rustet til å ta.

For at barns medvirkning skal kunne lykkes må vi ansatte kunne evaluere vår egen rolle i relasjonen med barnet, være omstillingsdyktige, «pålogget» og til stede i hverdagen, og være bevisst på at barna er kompetente individer. Vi må kunne legge de opprinnelige planene til side og følge barnas initiativ. Dette krever trygge og kompetente ansatte fordi rammene for arbeidsdagen fort kan bli annerledes enn det som opprinnelig var tenkt. Når disse premissene ligger til grunn, så legges det til rette for at barna kan være delaktige og påvirke sin egen hverdagen.

Medvirkning fører til en større grad av delaktighet og tilstedeværelse for alle parter. Vi ansatte utvikler større nærhet til barna, siden barna på denne måten får være med å påvirke, og dermed får eierskap til sin egen hverdag. Humor og spontanitet hos både små og store får større spillerom når barna slipper til og får være med å bestemme innholdet i barnehagen. Barnet får erfare mestringsfølelse, og de tør å slippe seg mer løs. Miljøet oppleves rausere og barna blir mer oppmerksomme på hverandre, og at vi alle er ulike men samtidig likeverdige. Dette kan igjen medvirke til at alle får større aksept for hverandres forskjeller, og dermed også forebygging av mobbing. Samtidig dannes respekt for andre, og legger til rette for vennskap. Barna utvikler en indre styrke, får bedre selvfølelse og blir flinkere til å samarbeide.

Et barn som opplever medvirkning, danner egne erfaringer som kan gjøre barnet mer:

- Undrende
- Tenkende
- Lekende
- Skapende
- Unik
- Selvstendig
- Sosial
- Omsorgsfull
- Fantasifull
- Trygg
- Kreativ

Medvirkning kan bidra til at barnet opplever:

- Glede
- Trygghet
- At han/ hun betyr noe for andre
- At han/ hun blir lyttet til og forstått
- At han/ hun har innflytelse
- Mestring
- Aksept
- Respekt
- Anerkjennelse

Og dette bidrar i større grad til at barna

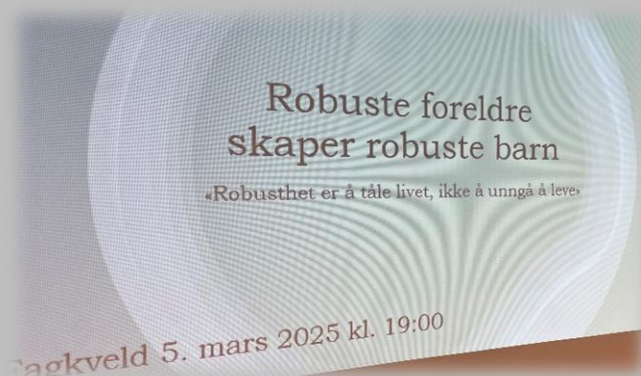
- Deltar sammen med andre
- Håndterer konflikter på en bedre måte
- Er seg selv
- Slipper seg løs
- Blir trygge og åpne for læring og utvikling
- Blir undrende og filosoferende
- Blir sosiale individer
- Blir kreative og initiativrike
- Utvikler bedre selvfølelse
- Blir mer tolerante og rause med seg selv og andre

❖ FORELDRESAMARBEID

Et nært samarbeid mellom barnehage og hjem er viktig for å støtte barnets utvikling. Når barnehagen og barnets omsorgspersoner samarbeider godt og har gode relasjoner, har det stor positiv innvirkning på barnet. Det er barnehagens oppgave å tilrettelegge for et godt foreldresamarbeid og en god dialog med de foresatte. Begge parter må samarbeide for å opprettholde den gode dialogen. Gode foreldrerelasjoner krever at ansatte, og foresatte selv er ærlig med og om sine følelser, og våger å innrømme at noen ting *kan* være vanskelig å ta opp og snakke sammen om. Ærlighet fører også til større trygghet og tillit for begge parter, og sammen skaper vi da en tryggere ramme rundt barnet.

Foreldrene er delaktige på ulike måter og ulike arenaer, blant annet gjennom samarbeidsutvalget og generalforsamling. Vi samarbeider også tett gjennom den daglige samtalen, foreldresamtaler, foreldremøter, tekstmeldinger, telefonsamtaler og e-post. I Smedhusåsen barnehage bruker vi informasjonsverktøyet MyKid som er en passord- beskyttet, nettbasert foreldreportal. MyKid brukes blant annet til inn- og utkrysning av barna, beskjeder, ukeplaner og bildedeling. Den inneholder også kontaklinformasjon til foreldrene, slik at man hele tiden har oppdatert informasjon.

Hver vår arrangerer vi ansatte i Smedhusåsen barnehage et temabasert foreldremøte. Her tar vi for oss ulike temaer som kan være nyttige for foreldrene å få større innblikk i. Vi fordyper oss i emnene, og baserer kursene våre på faglitteratur, egne erfaringer og kunnskap. Vi begrunner hvordan vi jobber og hvorfor vi jobber som vi gjør, og kommer med ulike praksisfortellinger fra hverdagen i barnehagen. På denne måten får foreldrene større innsikt i barnehagehverdagen, og samtidig kan de kanskje også ta med seg noen tips og ideer.

❖ PROGRESJONSPLAN

Progresjonsplanen er et internt arbeidsdokument som skal sikre og følge opp at barna blir introdusert for de ulike fagområdene i rammeplanen i løpet av barnehagetiden. Planen skal kvalitetssikre arbeidet vårt og være et verktøy som det er lett å bruke i hverdagen. Vi ønsker at planen skal være så konkret, informativ og praktisk som mulig. Den skal inneholde forslag til aktiviteter for hver aldersgruppe. Det er hver enkelt avdeling sitt ansvar å utarbeide planer med utgangspunkt i rammeplanen og progresjonsplanen.

«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.» (Rammeplanen, kap.8)

Vi har delt de forskjellige fagområdene opp i aldersgrupper for å synliggjøre en tenkt progresjon og utvikling. Dette betyr ikke at vi isolerer arbeidet innenfor en aldersgruppe og slutter å arbeide med disse områdene etter hvert som barnet blir eldre. Aktivitetene skal tilpasses det enkelte barn så barnet opplever mestringsglede.

I progresjonsplanen vil vi komme inn på temaene lek, barns språk-, motoriske-, og sosiale utvikling, barns medvirkning, voksenrollen, danning, kartleggingsverktøy og de forskjellige fagområdene.

Fagområde:	1-2 åringen	2- 3 åringen	3-4 åringen	4-5-6 åringen
KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST «Barnehagen skal bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I bhg. skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Bhg. skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. Barna skal få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekst og fortellinger, som kilde til estetiske	✓ Ansatte er bevist på å bruke språket og sette ord på hva de gjør, og bruke rette begreper muntlig i alle her og nå situasjoner. Unngå ord som «Den» og «Det». ✓ Rim, regler og sanger med ulike dialekt, nåtid og fortid. ✓ Pekebøker og bildebøker lett tilgjengelig for barna. ✓ Bevegelsesleker. ✓ Høytlesning-oppleve gleden av å bli lest for. ✓ Bruk av humor og glede. ✓ Enkel dramatisering. ✓ Enkle eventyr.	✓ Rim, regler og sanger med ulike dialekt, nåtid og fortid. ✓ Høytlesning fra bøker og fortelling av eventyr. ✓ Dramatisering ✓ Samtale om og sette ord på barnas følelser. ✓ Bruke språket for å samhandle på en positiv måte. ✓ Bevegelsesleker. ✓ Samtale med, og lytte til barna. ✓ Ansatte er bevist på å bruke språket og sette ord på hva de gjør og begreper i alle her og nå situasjoner. Unngå ord som «Den» og «Det». ✓ La barna få mulighet til å uttrykke seg og bruke språket aktivt. ✓ Forutsigbarhet→ forklare barna hva som skal skje.	✓ Rim, regler og lek med språket med ulike dialekt, nåtid og fortid. ✓ Sanger og sangleker ✓ Høytlesning fra billedbøker og fortelling av eventyr. ✓ Øve på å løse konflikter ved bruk av ord og samtale. ✓ Fortelle noe for en liten gruppe. ✓ Lytte til hverandre ✓ Vente på tur ✓ Lytte og gjenkjenne lyder. ✓ Ansatte er bevist på å bruke begreper. ✓ Språklek muntlig og skriftlig. ✓ Klappe rytmer i ord, for eksempel i navnet sitt.	✓ Rim, regler og lek med språket med ulike dialekt, nåtid og fortid. ✓ Vitser og gåter. ✓ Lek med lyder, bokstaver og tallbegrep. ✓ Øve på å skrive navnet sitt. ✓ Leke- skrive ✓ Høytlesning fra fortsettelses-bok ✓ Bruk av IKT ✓ Synliggjøre og anerkjenne språklig og kulturelt mangfold. ✓ Oppmuntre til å fortelle om opplevelser og erfaringer, og sette ord på følelser og meninger. ✓ Gi barnet kjennskap til alfabetet og skrevet tekst.

opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforskning av både muntlige språk og skriftspråk».

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver s.47-48

- ✓ Førstehåndserfaring med tall og bokstaver.
- ✓ Lytte til lyder.

- ✓ Bevissthet på språklig og kulturelt mangfold.
- ✓ Barna lager fortellinger med og uten bilder.

- ✓ Lære bokstavlyden og ikke bokstav navnet.
- ✓ Bruke bilder til å la barna lage fortellinger.

Fagområde:	1-2 åringen	2-3 åringen	3-4 åringen	4-5-6 åringen
KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE «Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Bhg. skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede, og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barn skal inkluderes i aktiviteter de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Bhg. skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser.»	✓ Lek og bevegelsesglede ute og inne, grunnleggende bevegelser og kroppskontroll. ✓ Oppmuntrende og støttende ansatte i motoriske utfordringer. ✓ Plass for tumlelek i trygge omgivelser. ✓ Turer i nærmiljø, bevege seg på ulike underlag. ✓ Legge til rette for hvile og nærhet. ✓ Stellesituasjoner skal oppleves positivt og barna er delaktige. Benevne navn på kroppsdeler og benevnelser for hva vi kler på oss. ✓ Oppleve matglede og det sosiale ved matbordet. ✓ Musikk til bevegelse.	✓ Bevegelsesleker. ✓ Bevegelsessanger. ✓ Oppleve fellesskap og sosial samhandling gjennom bevegelsesglede. ✓ Sette ord på følelser. ✓ Øve på å sette egne og lytte til andres grenser, si «Stopp». ✓ Øve på grunnleggende bevegelser som for eksempel rulle og hoppe. ✓ Turer i nærmiljø, gå i ulent terreng. ✓ Legge rette til hvile og nærhet. ✓ Selvstendighets-trening. Do, måltid, rydde, garderobe. ✓ Bevisstgjøring av de ulike kroppsdelenes våre. ✓ Førstehåndserfaring med finmotoriske aktiviteter.	✓ Korte og lengre turer i nærmiljøet gjennom ulike årstider. ✓ Tema om følelser. ✓ Legge til rette for ulike kroppslige aktiviteter ute og inne. ✓ Enkle regel- og instruksjonsleker. ✓ Skape felles lek som bidrar til å bygge fellesskap og tilhørighet. ✓ Hvilestunder. ✓ Finmotoriske aktiviteter, tegne, klippe, lime, perle osv. ✓ Tema om kroppen vår, begreper. ✓ Begynne å snakke om ulike grenser → Jobbe forebyggende mot vold og overgrep. ✓ Gode matvaner.	✓ Utvikle glede ved å bruke naturen til kroppslige utfordringer og utforskning. ✓ Gå lengre turer. ✓ Beherske av- og påkledning og holde orden i egne klær. ✓ Selvstendighets-trening. ✓ Tørre å smake på ny og ukjent mat. ✓ Lære om kosthold, sunn og usunn mat. ✓ Lære å sette grenser for egen kropp, og snakke med barna om å kunne si «Nei». ✓ Tema «kroppen min» mot vold og overgrep. ✓ Bevisst på egen og andres kropp, vi ser ulike ut. ✓ Respekt for egen og andres kropp

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver s.49

✓ Legge til rette for stimuli av alle sanser.

✓ Vaske hendene før mat, etter dobesøk og etter utelek.
✓ Bruk av puslespill og byggeklosser av ulike slag.
✓ Gleden ved å bevege seg til musikk.

✓ Bevisstgjøring av hvor maten kommer fra, hvorfor den er viktig for kroppen, og smake på ulike ting.
✓ Selvstendighets- trening, av- og påkledning, lære gode rutiner i forhold til håndvask og personlig hygiene.
✓ Bevegelsesleker/ sanger

✓ Øve på finmotorikk → bedre kontroll.
✓ Hinderløype med mer utfordrende og krevende innhold.
✓ Ha et forhold til personlig hygiene.

Fagområde:	1-2 åringen	2-3 åringen	3-4 åringen	4-5-6 åringen
KUNST, KULTUR OG KREATIVITET «Opplevelser med kunst og kultur i bhg. Kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I bhg. skal barna få etiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske kulturelle uttrykk. Bhg. skal legge til rette for samhørighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk.»	✓ Legge til rette for utvikling av fantasi og skaperglede. ✓ Sette pris på barnas uttrykk. ✓ Rablestadiet, introdusere diverse formingsmaterieill, for eksempel fingermaling og store ark. ✓ Prosessen og nysgjerrighet og utforskning er viktigst. ✓ Førstehånds-erfaring med instrumenter og materialer. ✓ Spille musikk og legge til rette for dans og bevegelsesglede. ✓ Skape gode formidlings-situasjoner. ✓ Drama- innføring av eventyr.	✓ Fargelære- bevisstgjøring av fargene. ✓ Prøve forskjellige instrumenter. ✓ Bruke forskjellige maleteknikker. ✓ Legge til rette for skaperglede, undring og utforskning. ✓ Skape erfaring fra de ulike kulturene på avdelingen. ✓ 3. dimensjonale uttrykk, for eksempel plastelina og trolldig. ✓ Oppleve variert musikk. ✓ Drama/ videreføring av eventyr.	✓ Fargelære- å ha begreper om de ulike fargenavnene. ✓ Formingsaktiviteter som for eksempel tegning, maling, veving. ✓ Eksperimentere og skape med ulikt materiale. ✓ Få øvelse i å bruke fantasi og kreativitet gjennom skapende virksomhet og den frie leken/rollelek. ✓ Skape stolthet over egnen kulturell tilhørighet. ✓ Konstruksjonslek som for eksempel kapla, lego, duplo, jovo. ✓ Bruke dans, drama og musikk. ✓ Spille på instrumenter. ✓ Dramatisering for og med barna.	✓ Kjennskap til å blande og bruke primærfargene i skapende arbeid. ✓ Male på ulikt materiell. ✓ Ha formings- materiell og redskaper tilgjengelig slik at barna i stor grad kan styre hva de vil jobbe med. ✓ Gi rom for rollelek. ✓ Være med å skape egen tekst og fortellinger. ✓ Kjenne igjen følelsesuttrykk i musikk, drama og kunst. ✓ Bruke dans, drama og musikk.

Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver s. 50	✓ Jevnlig bruk av musikk, både ved å lytte til å skape selv. ✓ Inkludere et kulturelt mangfold.		✓ Gi barna et forhold til kunst og kultur gjennom besøk på utstilling, teater osv.	
---	--	--	--	--

Fagområde	1-2 åringen	2-3 åringen	3-4 åringen	4-5-6 åringen
NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI «Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barns vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Bhg. skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider. Bhg. skal legge til rette for at barn kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som en arena for lek og læring. Bhg. skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på	✓ Oppleve glede ved å være ute i all slags vær og ulike årstider. ✓ Utforske barnehagens uteområde. ✓ Første erfaring med naturens materialer. Kjenne, føle, sanse. ✓ Turer i nærmiljøet. ✓ Enkel introdusering av dyr og lyder. ✓ Gi barna en positive opplevelser av naturen.	✓ Kjennskap om de forskjellige årstidene. ✓ Lære om hvor de ulike matvarene kommer fra. ✓ Turer i nærmiljøet. ✓ Utforske hva vi finner på bakken, i skogen, i fjære osv. og bruke materialet som inspirasjon til estetisk uttrykk. ✓ Oppleve undring over naturens mangfoldighet. ✓ Erfare gode holdninger og respekt for naturen. Med voksne som forbilde. ✓ Miljøvern ✓ Lære navn på noen vanlige insekter og dyr. ✓ Hjelp til med dagligdagse gjøremål for eksempel bake,	✓ Gjøre ulike naturvitenskaplige eksperimenter. La barna være med å undre seg. ✓ Kunnskap om hva som skjer i naturen i løpet av året. ✓ Skape glede og nysgjerrighet til naturen gjennom å studere og iaktta ting i naturen for eksempel planter, insekter, fugler osv. ✓ Erfare hvilke viktige oppgaver dyr, insekter og planter har. ✓ Studere værforhold. ✓ Snakke om hvilken dag, måned osv. ✓ Brannvern. ✓ Delta i ulike miljøvernsaker/aktiviteter. ✓ Gi barna varierte opplevelser i	✓ Lære å iaktta og undre seg over naturens fenomener. ✓ Vite hvordan vi ferdes i og tar vare på naturen. ✓ Skape bevissthet om bærekraftig utvikling. ✓ Kunne kle seg etter været. ✓ Få erfaringer med naturfagene fysikk, kjemi og biologi. ✓ Brannvern. ✓ Utvikle erfaring i bruk av ulike redskaper og teknologi. ✓ Kjennskap om hva som skjer i naturen i løpet av året.

naturvitenskaplige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.» Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver s. 52		vaske, dekke bord osv. ✓ Brannvern.	nærmiljø (skog, vann osv.) ✓ Utforske og eksperimentere med muligheter som ligger i redskaper og teknologi for å utforske naturfenomener og lage konstruksjoner.	
--	--	--	---	--

Fagområdet	1-2 åringen	2-3 åringen	3-4 åringen	4-5-6 åringen
ANTALL, ROM, FORM «Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former,	✓ Bli kjent med det fysiske rom på avdelingen ✓ Gjøre barna kjent med begrepene stor/ liten ✓ Enkle puslespill, puttekasser med geometriske figurer ✓ Bruke bøker, remser, regler og musikk for å introdusere barna for matematiske begreper og tallremser	✓ Bli kjent med det fysiske rom på avdelingen og i barnehagen ✓ Introduseres for ulike former ✓ Konstruksjonslek, for eksempel gjennom duplo, klosser og puter. ✓ Snakke om likheter og ulikheter, som for eksempel større/ mindre, høyere/ kortere ✓ La barna erfare viktigheten av telling i hverdagen, for eksempel i butikklek ✓ Inkludere telling i hverdagens gjøremål og lek. La barna hjelpe til å dekke trallen i spisesituasjonen,	✓ Bli kjent med det fysiske rom på avdelingen og i barnehagen ✓ Øve på å telle ulike gjenstander ✓ Bli kjent med tall ✓ Bli kjent med matematiske begreper som sirkel, trekant, rektangel og kvadrat ✓ Jobbe med preposisjoner ✓ Ulike former for konstruksjonslek ✓ Spille spill med terning ✓ Kjenne igjen og kunne sette navn på de vanligste fargene ✓ Erfare bruk av målenheter i hverdagen	✓ Kjenne til ukedagene, månedene og årstidene ✓ Kjenne til motsatt begreper som størst- minst, yngst- eldst ✓ Gjenkjenne egenskaper ved former og sortere dem på forskjellige måter ✓ Sortere ting i kategorier ✓ Kjenne til klokka og tid ✓ Mengdelæring, kunne se sammenheng mellom tall og antall ✓ Telling oppover og nedover ✓ Aktiv bruk av digitale verktøy ✓ Bli kjent med målenheter

mønster, tall, telling og måling.»

Rammeplanen for barnehagen, innhold og oppgaver s.53

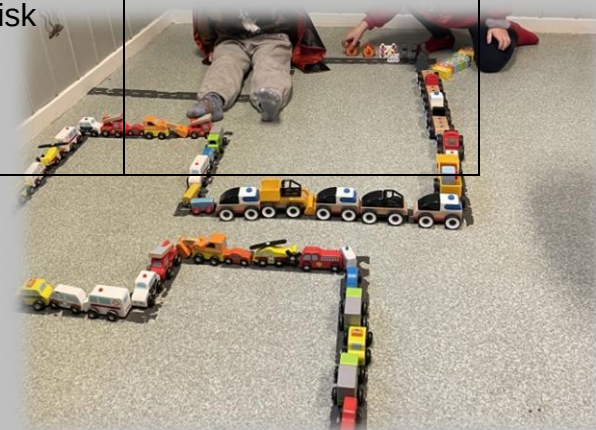
telle kopper og tallerkener.

- ✓ Øve på å telle til ti. Bruke eventyr hvor barna må hjelpe til å telle. For eksempel «Geitekillingen som kunne telle til ti»
- ✓ Synge sanger som handler om tall og telleremser
- ✓ Jobbe med preposisjoner
- ✓ Introdusere de for ukedagene og årstidene
- ✓ Bruke bøker og musikk for å introdusere barna for matematisk tenkning.

- ✓ Begynnende bruk av digitale verktøy
- ✓ Oppløve glede over og utforske og leke med tall og former
- ✓ La barna erfare viktigheten av telling i hverdagen, for eksempel i butikklek
- ✓ Synge sanger som handler om tall og telleremser
- ✓ Bruke bøker og musikk for å introdusere barna for matematisk tenkning.

som meter, cm. og grader

- ✓ Begrepslæring, former, tall og bokstaver
- ✓ Forstå hvem sin tur det er
- ✓ Retningssans

Fagområde	1-2 åringen	2-3 åringen	3-4 åringen	4-5-6 åringen
ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI «Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold.» Rammeplanen for barnehagen, innhold og oppgaver s. 54. 	✓ Empati - det å være god mot andre og bli introdusert for begrepene lei seg, glad og sint. ✓ Oppleve seg sett, hørt og forstått. ✓ «Min og din» ✓ Undre seg over ulike opplevelser og erfaringer. ✓ Få en introduksjon og erfare markering av den kristne kulturarven gjennom høytidene, som for eksempel jul og påske.	✓ Begynnende læring av kulturelle forskjeller/kjennskap til at mennesker er forskjellige, men at alle har samme likeverd. ✓ Oppleve gleder ved ulike høytider. ✓ Forhandle, dele og forholde seg til konfliktløsning. ✓ Lære å ta hensyn til andre. ✓ Turtaking. ✓ Kjenne igjen følelser. ✓ Finne glede i samvær og samspill med andre barn. ✓ Undre seg over ulike opplevelser og erfaringer sammen. ✓ Oppleve medinnflytelse i barnehagen; være med å velge.	✓ Respektere andre. ✓ Se egne og andres følelser og behov. ✓ Si positive ting til hverandre. ✓ Utvikle evne til å løse konflikter. ✓ Få innsikt i andre kulturer, særlig de som er representert i barnehagen. ✓ Få innsikt i hva som er rett og galt. ✓ Utvikle evnen til å stille spørsmål, resonnere og undre seg. ✓ Utvikle et godt selvbilde- «det er flott å være meg.» ✓ Gi barna kjennskap til høytider og tradisjoner. ✓ Forvente samarbeid og samspill.	✓ Undre seg, delta i samtaler og reflektere over ulike erfaringer. ✓ Respektere og akseptere mangfold. ✓ Ha klare forventninger om å bli hørt, sett og forstått av omgivelsene. ✓ Begynnende forståelse for den enkeltes rettigheter og likeverd. ✓ Øve seg på å være inkluderende, empatiske og hjelpsomme ift. andre. ✓ Gi barna kjennskap til religioner og livssyn som er representert i barnehagen. ✓ Ha kjennskap til at alle mennesker er

				forskjellige, har ulike forutsetninger og vise respekt for det.
--	--	--	--	---

Fagområde	1-2 åringen	2-3 åringen	3-4 åringen	4-5-6 åringen
NÆRMILJØ OG SAMFUNN «Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.» «Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer er en del av fagområdet.» Rammeplanen for barnehagen, innhold og oppgaver s. 56.	✓ Tur i nærmiljøet ✓ Opprop; hvem er i barnehagen i dag? ✓ Navnesanger. ✓ Lære navn på barn og voksne i barnehagen. ✓ Oppleve tilhørighet. ✓ Enkle oppgaver som å legge ting i hylla, rydde etter maten. ✓ Få erfare medbestemmelse. 	✓ Tur i nærmiljøet - bli kjent med området rundt barnehagen. ✓ Hjelp til med enkle oppgaver - bidra til fellesskapet ved å hjelpe til. ✓ Utvikle gruppefølelse og samhold gjennom samlingsstunder og andre aktiviteter. ✓ Lære navnet på barnehagen og bygda vår. ✓ Bibliotekturet. ✓ Utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett. ✓ Dra nytte av barnas kunnskap om ulike samfunn. (For eksempel ulike land barna har besøkt/kommer fra.)	✓ Turer i nærmiljøet ✓ Besøke for eksempel brannstasjonen, politi, kommunehuset og kirken. ✓ Erfare at de selv og andre er med på å påvirke, og at alle er viktige for fellesskapet. ✓ Erfare at egne handlinger kan påvirke andre. ✓ Lære å inkludere andre. ✓ Lære å sette grenser for seg selv og andre. ✓ Hjelp til med dagligdagse aktiviteter. ✓ Kjennskap til nærmiljøets historikk.	✓ Turer i nærmiljøet ✓ Få en begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene, da særlig barnekonvensjonen. ✓ Stille spørsmål, samtale og filosofere rundt naturopplevelser. ✓ Få en begynnende forståelse for at de selv og andre er med på å påvirke og at alle er viktige for fellesskapet. ✓ Få en begynnende forståelse for at egne handlinger kan påvirke andre. ✓ Lære å inkludere andre. ✓ Få utvidet forståelsen sin for sosialt samspill for å motvirke mobbing og rasisme. ✓ Hjelp til med dagligdagse aktiviteter.

- ✓ Få kjennskap til nærmiljøets historikk.
- ✓ Få kjennskap til at samene er Norges urfolk, og kjennskap til samisk kultur.

❖ SOSIAL OG EMOSJONELL

UTVIKLING

Barns sosial og emosjonelle utvikling skjer i ulikt tempo, og dette er helt normalt.

For å kunne være i stand til å sikre god ivaretagelse av utviklingen, er det viktig at omsorgspersoner kjenner til de sosiale og emosjonelle milepælene. Det viktigste barna lærer i barnehagen, er å være sammen med andre mennesker. De lærer samspill med både barn og voksne. Sosial kompetanse handler om de ferdighetene vi tar i bruk i samspill med andre. Emosjonell kompetanse er evnen til å gjenkjenne og regulere følelser.

Både sosial kompetanse og emosjonell utvikling består av ulike delferdigheter, og barnet trenger erfaringer for å utvikle og mestre disse ferdighetene. Ansatte i barnehagen må være lydhøre for hvor i utviklingen det enkelte barn er. På denne måten kan vi sikre at alle barn blir møtt på sitt utviklingsnivå, og få barnehagehverdagen tilrettelagt for seg på en best mulig måte.

Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver sier at sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill.

Sosial kompetanse handler om å kunne kommunisere og samhandle godt med andre i ulike situasjoner. Denne kompetansen er sentral for at enkeltbarnet skal lykkes og trives, og for at det skal bli verdsatt som venn og likeverdig deltaker i samspillet med de andre barna. Et barn som samhandler godt med andre, kan både tilpasse seg fellesskapet og være en synlig deltaker som hevder sin plass.

Sosial kompetanse består av et sett ferdigheter som naturlig inngår i en helhet i barnas samspill. Eksempler på dette er selvfølelse, empati, prososial atferd, selvhverdelse og selvkontroll. Hvilke ferdigheter som til enhver tid er aktuelle, vil avhenge av situasjonen og sammenhengen.

Barnas sosiale utvikling er avhengig av de konkrete erfaringene barna gjør i sitt samspill med omgivelsene. Barna utvikler seg gjennom sosiale relasjoner i dagliglivet. Gjennom her-og-nå- situasjonene de opplever hjemme, i barnehagen og i

nærmiljøet. Alle erfaringene barna gjør gjennom sosiale relasjoner er sentrale for utviklingen. Barns utvikling innebærer både det kognitive (språklige og sosiale) og det motoriske. Hvert enkelt barn er enestående, og vi vil derfor også se forskjeller i hvor barna er i sin utvikling.

Det er viktig å være bevisst på at «normalbegrepet» kan variere, og at det på bakgrunn av dette er betydningsfullt å ha kunnskap om det enkelte barns situasjon.

«Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i felleskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen.» (Rammeplanen, kap.1)

Barnehagen er den arenaen utenom familien som gjerne har størst betydning for barnets sosiale utvikling de første leveårene. Gode relasjoner mellom barn og ansatte, gode relasjoner mellom barna, og en bevisst og målrettet pedagogikk som gir plass til det enkelte barn, er sentrale faktorer som har stor betydning for barnets sosiale utvikling.

Barnets utvikling skjer gradvis og i en bestemt rekkefølge. De lærer for eksempel å si ord før de kan uttrykke seg i setninger, og de lærer seg å gå før de lærer å løpe. Barnet kan ikke hoppe over et steg i utviklingen uten at det får konsekvenser for det neste. Det er alltid muligheter for å «ta igjen» en ferdighet, men det krever at miljøet rundt barnet er bevisst på, og tilrettelegger for dette. Vi må allerede i barnehagen forstå hvilket utviklingsnivå barnet befinner seg på. Et kvalitativt og kompetent personale som har kunnskap om barnet, vil være sentralt. Personalet vil også stå bedre rustet til å hjelpe og støtte barnet ut ifra eget utviklingsnivå, både som enkeltindivid, men også som en del av en gruppe.

❖ SPRÅKLIG UTVIKLING

Språk: «Den menneskelige egenskapen å frembringe hørbare (tale) eller synlige (tegn, skrift) ytringer som kan gi meddelelser om sanseinntrykk, tanker, følelser osv. fra individ til individ» (Store Norske Leksikon).

«Barn tilegner seg språket i samspill med andre. Grunnlaget for språkutviklingen legges i det tidlige samspillet mellom de nære omsorgspersonene og spedbarnet» (Høigård, 2015, s 17)

Ved ettårsalderen vil barnets ord begynne å gi mening for oss.

Ordet blir ofte uttalt verbalt mens barnet peker, eller på annen måte viser oss hva det mener.

Det er viktig å være klar over at det er en betydelig variasjon i barns tale- og språkutvikling. Milepeler i barns utvikling av tale og språk tjener som generelle retningslinjer for normal utvikling.

1 år	2 år	3 år
Forstår hva enkeltord refererer til. Forstår mer enn de kan si. De første ordene kommer (8-18 mnd.). Ofte mamma/pappa, mat, ball (substantiver). Ett-ordstadiet («blime»). Krumtappord (borte bil, borte kake). Aktiv «samtalepartner». Kommuniserer non-verbalt. Felles oppmerksomhet. Holder ofte på å lære å gå. Da går språkutviklingen langsommere en stund, og barnet kan ofte ha en stille periode.	Skal ha en god språkforståelse (ca.1500 ord). Kan utføre enkle beskjeder. Lytter, imiterer. Interessert i bøker. Bør si 20-50 enkeltord. Setter sammen til to - ords setninger. Ordsamlerstadiet. Overekstensjon («vov-vov» om alle dyr). Underekstensjon («kake» kun sjokoladekake). Trenger voksne som forstår. Nysgjerrig på hvordan ting henger sammen.	Mer situasjonsavhengig språk. Preposisjoner, nektelser og farger. Minimum tre - ords setninger. Lydene M, N, P, B, T, D. Forenkler uttalen. Stiller mange spørsmål. Oppdager lingvistiske prinsipper (hvordan språket henger sammen). Barnet har vanligvis fått et stort passivt ordforråd. Uttrykker følelser og meninger.

4 år	5 år	6 år
Forstår mange begreper (ca. 8000). Rekketelle 10-15. Kategoriserer. Overbegreper (f.eks. jakke, genser og sokker er lik klær). Gradbøye, flertall, fortid/fremtid. Bruker mange begreper (ca. 2000). Komplekse setninger. Enkelte lyder kan være vanskelige for barnet å si (S, TSJE, TJ, MJ, KJ, SKJ). Kan de fleste regelmessige bøyninger (gjelder både verb og substantiv). Kan fortelle en liten historie. Godt hverdagsspråk.	Utvidet ordforråd. Fortelle vitser og gåter. Tuller med språket. Begynner å interessere seg for bokstaver og bokstavlyder. Grammatikk videreutvikles. Flere overbegreper. Bruker språket aktivt i lek. Situasjonsavhengig språk (skiller mellom bruk av språk i lek eller i dagligtale). Bruker setninger med 4-5 ord.	Språklig bevissthet. Fonologisk bevissthet (setningsoppbygging). Forstår ca. 14 000 ord, bruker noen færre. Kan ta andres perspektiv. Bruker lengre og mer kompliserte setninger.

❖ MOTORISK UTVIKLING

Definisjon:

Motorikk betegner ulike prosesser og funksjoner som har med styring og kontroll av kroppsholdning og bevegelse å gjøre (Moser, i: Sandseter, Hagen & Moser, 2010, s. 128). Motorisk utvikling kan defineres som " endring i motorisk atferd over tid " (Berg & Kippe, 2006, s. 46).

Barns motorikk er i stadig endring, og denne kontinuerlige utviklingen skyldes at barn hele tiden møter nye oppgaver som skal løses.

Motorisk utvikling er evnen vi har til å få kontroll over våre bevegelser. Vi deler den ofte inn i to grupper: finmotorikk og grovmotorikk.

Finmotorikk er de små bevegelsene, som vi ofte utfører med fingrene. Vi bruker finmotorikken når vi skriver, pusler, legger perler osv.

Grovmotorikk er de store bevegelsene som involverer de store kroppsmusklene. Disse musklene bruker vi når vi skal springe, sykle og gå.

De første bevegelsene til barnet er styrt av reflekser. En refleks er en automatisk respons på en stimulering. Sugerefleksen er et eksempel på dette, der barnet automatisk forstår at det skal suge når det blir lagt til brystet. Griperefleksen er også en kjent refleks. Nyfødte griper rundt fingeren din automatisk hvis du legger den inntil hånden dens. Disse refleksene forsvinner etter hvert, og barnet utvikler evne til å styre bevegelsene med viljen. (Nasjonal digital læringsarena)

Ved 4 måneders alder utvikler motorikken seg til mer modningsbestemte bevegelser, som det å løfte hodet, rulle, krype, sitte og etter hvert gå. Barnet lærer først å få kontroll over bevegelser nær kroppen, og får deretter kontroll over hender og fingrer.

Grunnlaget for bevegelser som hopping, løping, hinke eller skli, fange eller løfte en ball, legges fra 2- årsalderen og frem til skolealder. Enkelte ferdigheter som læres, settes sammen i en lengre atferds- kjede. Allerede lærte ferdigheter forbedres etter hvert, og bygges til på til mer avanserte motoriske ferdigheter (Larsen og Hernes, 2014).

NB! Aldersangivelsene nedenfor er bare veiledende og angir omtrent hvor i utviklingen barnet befinner seg.

1 år	1 1/2 år	2 år	2 1/2 år	3 år
Tar imot med armene når det faller. Står en stund uten støtte. Går sine første skritt. 	Står og går selv, bredbent. Setter seg. Reiser seg (ved å rulle over på magen). Står på knærne. Setter seg på huk og reiser seg igjen.	Går baklengs. Løper og stanser under løp. Går opp en trapp. Går til siden. Går på knærne uten å støtte seg med hendene. Kan sparke til en ball. Kan hoppe om vi holder barnet i hendene.	Går mindre bredbent.	Går godt. Hopper jamføres uten støtte.

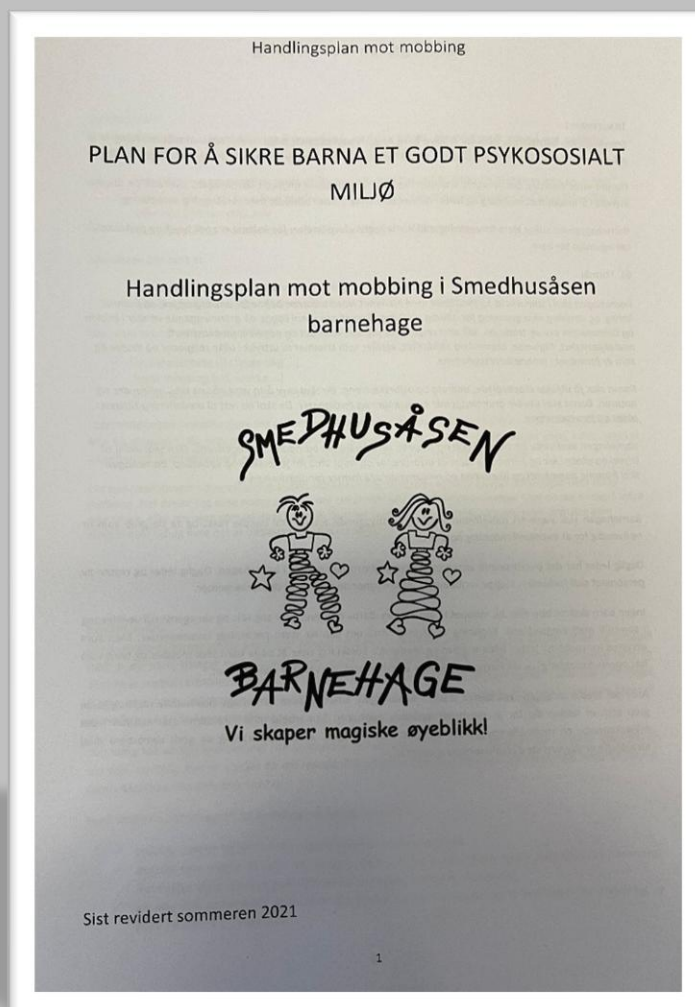
4 år	5 år	6 år
Hopper langt (ca. 25 cm). Løper godt. Balanserer på en bred tegnet linje. Sparker ball. Sitter støtt og konsentrerer seg. Står på ett bein Går opp en trapp uten å holde i noe.	Går ledig med svingende armer. Står på ett bein uten støtte. Reiser seg fra ryggleie som en voksen. Hopper langt (60 cm). Hopper forover på ett bein. Hopper et høyt svikthopp. Løper og sparker ball. Løper i trapper.	Hopper høyt svikthopp. Står på ett bein med lukkede øyne. Hopper langt (ca. 75 cm)

❖ MOBBELOVEN OG STRATEGIPLAN

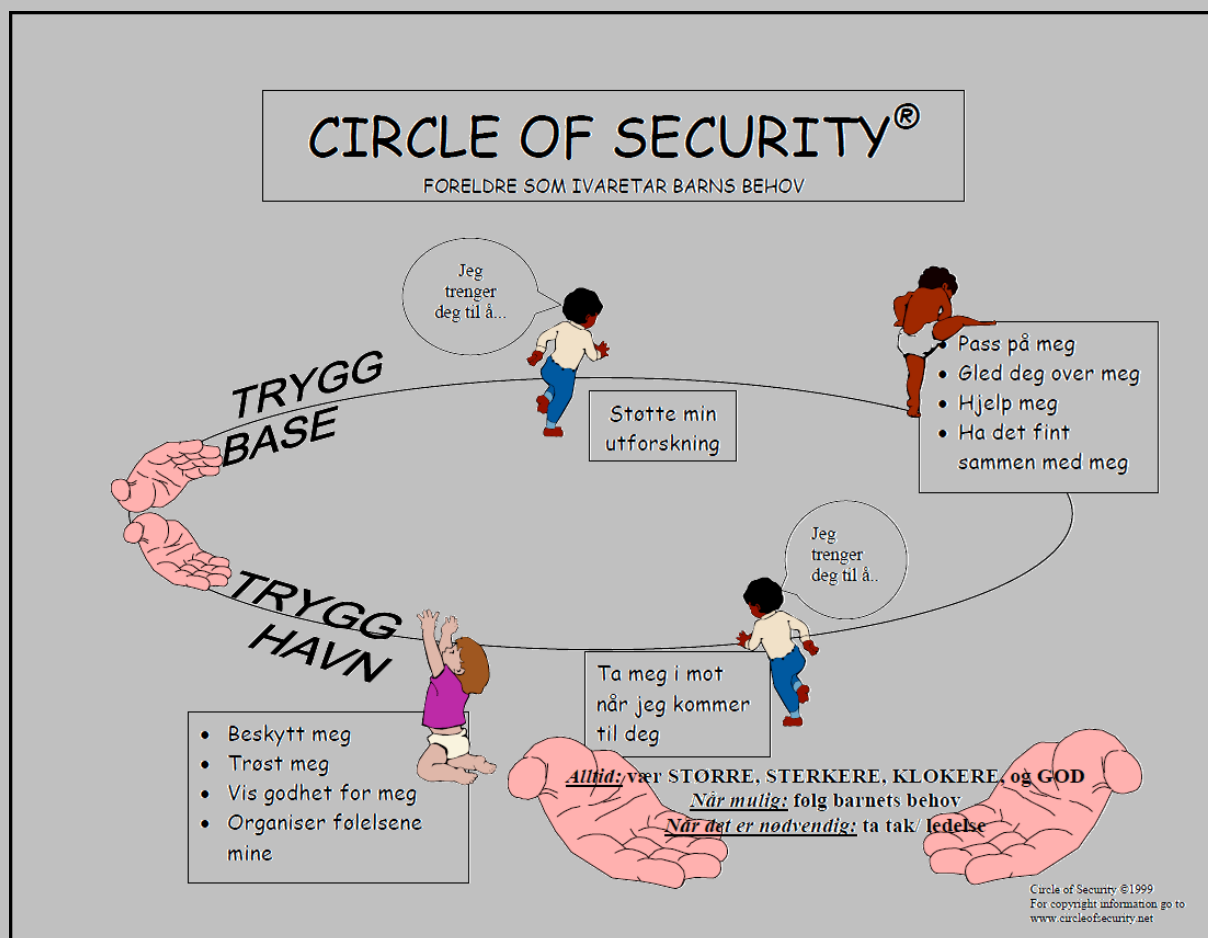
1. januar 2021 ble barnehageloven endret. Barnehagen har fått et nytt regelverk for barnehagemiljø. Den nye mobbeloven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag. Dette er et tema som vi har jobbet mye med i Smedhusåsen barnehage gjennom mange år, og som vi fortsetter å ha fokus på. Ved å gjøre enkle ting som å hilse på andre barn, voksne og ansatte og vise interesse for hverandre, viser vi positive holdninger, inkluderer hverandre og skaper et inkluderende fellesskap.

Det er viktig at alle barn opplever at det skal være rom for ulikheter og de skal vite at alle er like mye verdt. Både ansatte og andre voksne rundt barna må være bevisste på hvordan vi er som rollemodeller, og gå foran som gode eksempler. I barnehagen godtas ikke krenkelser som utestenging og mobbing, og vi skal jobbe forebyggende gjennom å fremme helse, trivsel, lek og læring. Mobbeloven handler også om viktigheten av at barna skal bli hørt i saker som gjelder dem selv og deres mulighet til å medvirke og uttrykke seg.

I Smedhusåsen barnehage har vi utarbeidet en handlingsplan mot mobbing; «Plan for å sikre barna et godt psykososialt miljø»

❖ TRYGGHETSSIRKELEN

<https://www.youtube.com/watch?v=kBgHPz7866o>

❖ HMS/ ARBEIDSMILJØ

HMS (Helse miljø og sikkerhet) OG KVALITETSSIKRING

For å sikre at alle områder innenfor HMS blir dekket og ivaretatt har vi fått på plass ulike avtaler og systemer som hjelper oss med å oppnå dette. Vi er nå i overgangen fra internt HMS med papirer i permer, til å bruke et digitalt system fra Systematisk HMS AS.

TARIFFAVTALE OG BEDRIFTSELSETJENESTE

Smedhusåsen Barnehage SA er medlem av Virke Ideell og frivillighet, hvor vi også har tariffavtale.

Bedriftshelsetjeneste har vi hos Legevakt Vest AS.

INTERNKONTROLL

Smedhusåsen Barnehage har internkontroll som skal sikre at barnehagens

beredskapsplaner, rutiner og retningslinjer blir fulgt selv om det blir endringer i personalet. Medbestemmelsesgruppa, bestående av tillitsvalgte, verneombud og daglig leder, er med på å videreutvikle internkontrollen, men det er hovedsakelig daglig leder som oppdaterer den. Vår internkontroll er bygget opp med en hoveddel, bestående av tre permer, som er tilgjengelig på daglig leders kontor, samtidig som hver avdeling har sin egen perm med informasjon som angår dem. Alle i personalet skal til enhver tid vite hva som står i disse permene. Som et supplement til internkontrollen har hver avdeling en vikarperm der sentrale rutiner, regler, oversikt over barn og ansatte og skjemaer til utfylling er samlet. Vikarpermen er kommet i stand for at vikarer og nytilsatte lettere skal kunne sette seg inn i virksomheten vår.

Vi er nå i en overgangsfase, hvor vi skal gå over til et nytt digitalt HMS- system.

VELFERDSREGLEMENT

Vi har utarbeidet et eget velferds- og permisjonsreglement i barnehagen, slik at det skal være lettere for alle å finne hva slags regler og retningslinjer som gjelder. På alle avdelingene og på kontoret til daglig leder finner vi identiske permer. Innholdet i velferds- og permisjonsreglementet er hentet fra arbeidsmiljøloven, tariffavtalen og kommunes reglement. Ut fra dette har vi laget vårt eget reglement, som best mulig tar vare på arbeidstakeren og arbeidsplassen.

VEDTEKTER

Generalforsamlingen og Eierstyret har utarbeidet vedtekter for Smedhusåsen Barnehage. Vedtektene bestemmer blant annet hvordan barnehagen skal drives i henhold til lovverk, planer og forskrifter.

MEDBESTEMMELSESGRUPPA

Medlemmene i medbestemmelsesgruppa har utarbeidet et HMS - årshjul med klar ansvarsfordeling innenfor ulike HMS - områder. Årshjulet skal hjelpe oss med å systematisere HMS - arbeidet vårt, samtidig som det skal bli mer oversiktlig og forståelig. Medlemmene i gruppa har også forpliktet seg til å løfte opp eventuelle problemstillinger og til å oppfordre ansatte som sliter med arbeidsrelaterte problemer om å løse dem selv (med den eller de det gjelder) eller gå tjenestevei. Dessuten har medbestemmelsesgruppa ansvar for innholdet på vårturen til personalgruppa pluss å arrangere en sosial sammenkomst utenfor arbeidstid i løpet av året.

❖ BÆREKRAFTIG UTVIKLING

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det.» (Rammeplanen, kap.1)

Barnehagen kildesorterer glass, papir, mat, plast og hermetikk. For å minske papirforbruk i kommunikasjon med foreldre og ansatte bruker barnehagen MyKid og e-post.

Barnehagen bruker udefinierbare leker som korker, pinner, flasker, klosser, hatter, klær m.m. i barnas lekemiljø, og legger ikke vekt på at det skal være kjøpeleker som er viktigst. Gjenbruk er bra!!

Naturen er en arena for lek og læring, glede og undring som gir barna erfaringer de tar med seg videre i livet. I barnehagen er vi mye ute, og vi legger vekt på å få gode

opplevelser og erfaringer i naturen. Vi ansatte ønsker at barna skal få oppleve, nyte og få tilhørighet til naturen, slik at vi setter så lite «avtrykk» som mulig når vi er ute. Derfor skal det være ryddig og søppelfritt etter oss når vi forlater et sted.

❖ FAGLIGE ARBEIDSMETODER

PEDAGOGISK DOKUMENTASJON → EN ARBEIDSMÅTE FOR REFLEKSJON

«Pedagogisk dokumentasjon er en arbeidsmåte som handler om å gjøre pedagogisk arbeid synlig og åpent for tolkning, dialog, diskusjon og innsikt. Dokumentasjon av barnehagens praksis blir til pedagogisk dokumentasjon når personalet og barna reflekterer over og diskuterer den. Arbeidsmåten kobler sammen verdier, praksis, barnehagens mandat og pedagogiske og filosofiske teorier, og synliggjør dermed hvordan barnehagen fortolker og realiserer rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver.» (Udir)

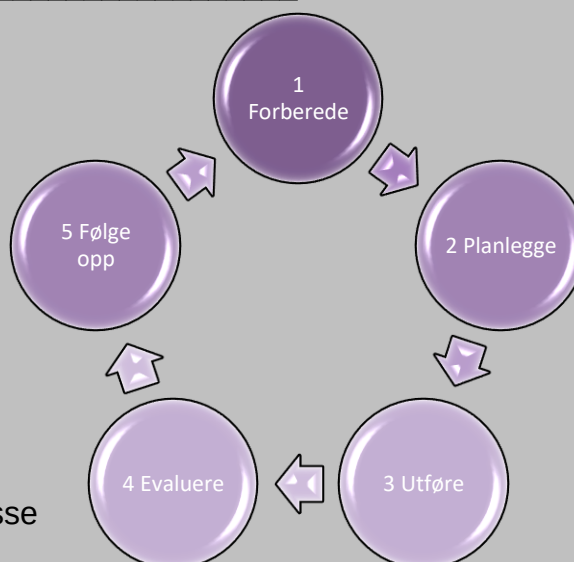
	Hva mener de ansatte?:	Hvordan uttrykker barna seg?:
Tema/ Område: • •		
Hva ble gjort? (Observasjon) • •		
Hvordan ble det dokumentert/ delt? • •		
Refleksjon av det pedagogiske arbeidet: • •		
Områder fra Rammeplanen: • •		
Tolkning av aktiviteten/ området, og valg av «veien videre»: • •		
Hvem deltar (navn/ gruppe):		

«Pedagogisk dokumentasjon skal forstyrre bestående måter å tenke og agere på. Når dilemmaer oppstår, er det signaler om at dere er på vei inn i forandringene.» (Udir)

Avdeling: _____

Dato: _____

Deltagere på Dokumentasjonen/ evalueringen:

Alle avdelingene skal jevnlig gjennomføre pedagogisk refleksjon avdelingsvis, og disse lagres digitalt, som intern dokumentasjon.

DOKUMENTASJON OG INFORMASJON

For å kunne dokumentere det som skjer i barnehagehverdagen tar vi bilder, filmsnutter og skriver referater. Dokumentasjon, referater og informasjon blir formidlet i MyKid. Annen informasjon blir gitt på e-post, per telefon, ved direkte kontakt i bringe- og hentesituasjonen, eller i foreldresamtaler og på foreldremøter.

❖ ORGANISASJONEN VÅR

EIERSTYRET

Eierstyret er barnehagens øverste organ og skal drive Barnehagen/ andelslaget på beste måte i samsvar med barnehagens vedtekter og generalforsamlingens vedtak. Vi har ansatt en ekstern leder i eierstyret, for å sikre kontinuitet i vervet. Han har hatt sine egne barn i barnehagen vår tidligere, og var også da en del av eierstyret. Eierstyret består av minst fem faste medlemmer som velges for to år om gangen. Eierstyrets oppgaver er bl.a.:

- Økonomiansvar
- Informasjon om økonomi og overordnede prioriteringer
- Utarbeide budsjett i samarbeid med daglig leder
- Godkjenne/ vedta årsbudsjett
- Forsikringsansvar
- Delta ved foreldremøter
- Lede årsmøtet
- Eierstyreleder er styrets representant i Samarbeidsutvalget

SAMARBEIDSUTVALGET OG FORELDRERÅDET

Samarbeidsutvalget (SU) er barnehagens bindeledd mellom foreldre og personalet. Det består av en foreldre- representant fra hver avdeling, eierstyreleder, 3 fra personalet og daglig leder.

Foreldrerådet (Generalforsamling) avholdes hvert år innen utgangen av april.

«For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

Foreldrerådet består av foreldrene til alle barna. Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø»

«Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av foreldre og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert.» Barnehageloven §4

Representantene i SU og eierstyret har taushetsplikt.

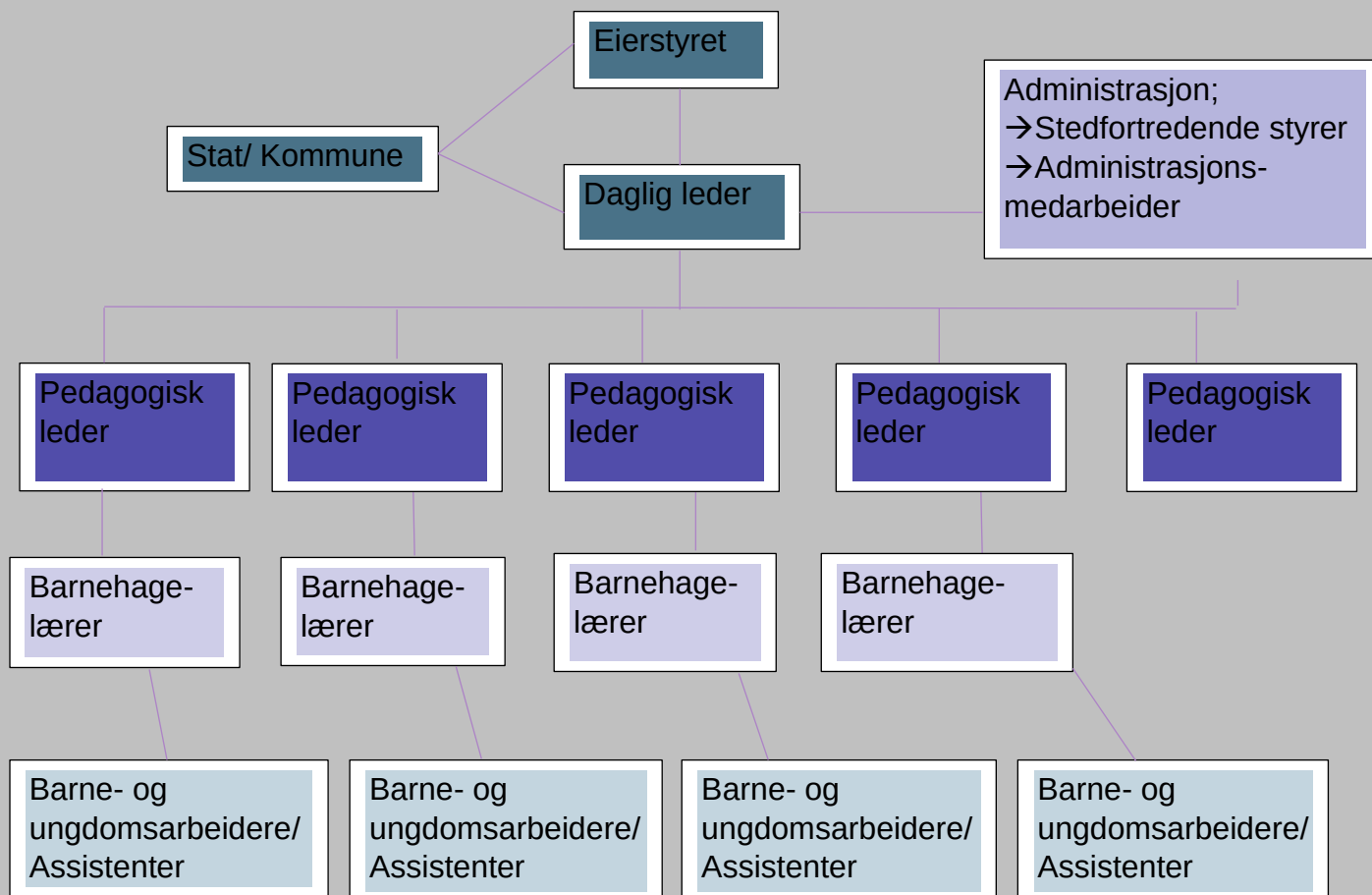
MØTEVIRKSOMHET

For å ha en velfungerende og fremgangsrik bedrift så innebærer det en god del møtevirksomhet. Vi har blant annet:

- Morgenmøter
- Pedagogiske ledermøter
- Avdelingsmøter
- Personalmøter
- Foreldremøter
- Samarbeidsutvalgsmøter
- Eierstyremøter
- Barnehageleder møter: Felles fora for alle daglige ledere i Moss kommune.
- Medbestemmelsesmøter: Daglig leder, verneombud og de tillitsvalgte for fagorganisasjonene deltar
- Fem planleggingsdager i året
- Ansvarsgruppemøter (ved behov)
- Nettverksmøte overgang Barnehage- Skole. Møte med rektor, SFO leder, styrer i barnehagen, ansvar for skolestarterne, 1. klasselærere.
- Overgangsmøte med skolen. Møte som man videreformidler informasjon ang enkeltbarn. Her deltar læreren som skal ha ansvar for 1.klassen, og den pedagogiske lederen som har ansvar for skolestarterne.
- Samarbeidsmøter mellom barnehage og kontaktpersoner fra Helsestasjonen; helsesykepleier, fysioterapeut og ergoterapeut.
- Samarbeidsmøte med PPT, PVK, barnevern ved behov.

❖ ORGANISASJONSKART

SMEDHUSÅSEN BARNEHAGE:

Styrerassistenten har rolle som stedfortreder i daglig leders fravær, og Barnehagelæreren har rolle som stedfortreder i pedagogisk leders fravær. Alle ansatte har ansvar for å være delaktig og bidra i både planlegging og gjennomføring av barnehagehverdagen. Da sikres også medvirkning og eierskapsfølelse hos alle ansatte.

Avdelingene består av;

- Måne (0-3 år).
 - Pedagogisk leder
 - Barnehagelærer
 - 2 BUA/ Assistenter
 - 14 barn
- Stjerne (0-3 år)
 - Pedagogisk leder
 - Barnehagelærer
 - 2 BUA/ Assistenter
 - 14 barn

- Sol (3-6 år)
 - Pedagogisk leder
 - Barnehagelærer
 - 2 BUA/ Assistenter
 - 26 barn

- Tellus (3-6 år)
 - Pedagogisk leder
 - Barnehagelærer
 - 2 BUA/ Assistenter
 - 26 barn

- Utegruppa
 - Barnehagelærer
 - 5- åringene fra Sol og Tellus
 - 2 (BUA/ Assistenter fra Sol/ Tellus)

I tillegg kan det være personer som jobber som ekstraressurser for enkeltbarn med vedtak om behov for ekstra behov og oppfølging.

Administrasjon:

- Daglig leder, Kristin Brogård- Olsen (100%)
- Stedfortredende styrer, Gunn Melby Refsnes (50%)
- Administrasjonsmedarbeider, Gunn Bjørg Bringe (40%)

Øvrige:

- Ekstern eierstyreleder;
Lasse Henriksen
- Regnskapskontor;
Pedersen Regnskapskontor AS
- Renholdstjenester;
Renholdssenter AS

❖ FAKTA OM SMEDHUSÅSEN

BARNEHAGE

Smedhusåsen barnehage SA er en ideell privat andelsbarnehage som ble åpnet sommeren 1999. Barnehagen har et foreldrevalgt eierstyre som øverste organ, bestående av foreldre, ekstern leder og daglig leder.

Åpningstiden for barnehagen er kl. 06.30- 17.00. Barnehagen er åpen mandag-fredag. Unntak;

- Stengt julaften, nyttårsaften og bevegelige helligdager/ fridager
- Åpningstid juli måned; 07.00- 16.30.
- Sommerstengt uke 29 og 30.
- Åpningstid Jul og Påske; 7.30- 15.30. Onsdag før skjærtorsdag; 7.30- 12.00.
- Barnehagen holdes stengt på planleggingsdager (fem dager i året). Alle barn skal ha fem uker ferie i løpet av barnehageåret. Tre av disse ukene skal være sammenhengende. Alle barna må ha tatt ut hele ferien sin innen 14.08 da nytt barnehage- år starter 15.08.

Barna er fordelt på fire avdelinger. Barnegruppene kan endre seg fra år til år når det gjelder antall og alder. Dette er avhengig av søkermassen.

Vi kan tilby plasser fra 80 % - 100 % størrelse. Per 01.01.25 koster det kroner 5000,- per. andel. For barn nummer to eller flere, koster det kroner 2500,- per andel. Dette skal betales før barnet starter i barnehagen og vil bli betalt tilbake når barnet slutter og plassen er fylt opp med et nytt barn. Det skal alltid være minst 5000,- kr i andel innestående per familie.

❖ KONTAKTINFORMASJON:

Smedhusåsen Barnehage SA,
Smedhusåsen 11,
1570 Dilling

Tlf.: 46 11 31 74

Daglig leder; Kristin Brogård- Olsen, kristin@smedhusaasen.no

Hjemmeside: www.smedhusasen.barnehageside.no
Her finner du linker til øvrige e-post adresser.

Følg oss gjerne på vår Instagram konto; smedhusaasenbarnehage

Direktenummer:

Måne: 46 11 43 83 • Stjerne: 46 12 70 83

• Sol: 46 12 70 26 • Tellus: 46 11 51 68 • Utegruppa: 46 12 21 36

❖ KILDER

- Rammeplan <https://www.udir.no/rammeplan>
- Barnekonvensjonen [FNs barnekonvensjon - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/tema/barnekonvensjonen)
- Arne Holtes 7 psykiske helserettigheter [De syv psykiske helserettighetene - Norsk Psykologforening \(psykologforeningen.no\)](https://www.psykologforeningen.no/de-syv-psykiske-helserettighetene)
- Trygghetssirkelen [Foreldreveiledning på helsestasjon gir tryggere foreldre \(sykepleien.no\)](https://www.sykepleien.no/foreldreveiledning-pa-helsestasjon-gir-tryggere-foreldre)
<https://www.youtube.com/watch?v=kBgHPz7866o>
- Nasjonal digital læringsarena
- Magdalena Hernes og Kenneth Larsen, 2014. «Tidlig utvikling 0- 3 år»